

talsvalg, og Præsten er selvskreven Formand i dem. Det vil derfor være muligt for et Mindretal sammen med Formanden at blive Flertal og vælge de Valgmænd, der skulle vælge de enkelte Medlemmer af Kirkekommissionen. Altsaa, ikke en Gang Lægmandselementet i Kirkekommissionen vil blive demokratisk sammensat. Hvad Regeringens Repræsentanter angaar, ere de ikke de værste. Det forekommer mig somme Tider, at Ministeren har den Opfattelse, at Regering og Rigsdag ere ret udemokratiske, men jeg synes, at Regering og Rigsdag ere langt mere demokratiske end den Kirkeordning, som Gejstligheden ønsker, og som den ved denne Kommission ikke faar saa lidt Anledning til at stille Forslag om. Men Resten, omtrent Halvdelen af Kommissionen, er et rent gejstligt Element, som ingenlunde er særlig demokratisk, og, som det blev antydet i Gaar, heller ikke særlig luthersk eller i særlig Grad et Udtryk for den lutherske Opfattelse af det almindelige Præstedømme. Der gives Gejstligheden her en meget betydelig Indflydelse, som den paa ingen Maade har efter den rent protestantiske Opfattelse.

Den ærede Kultusminister tog jo skarpt, som han har gjort det før, dog synes jeg endnu skarpere end tidligere, Afstand fra Grundtvigianernes Krav om Præste- og Lærefrihed. Han sagde, at det paa ingen Maade kunde gaa an at give Lærefrihed, og han hævdede, at det f. Eks. paa ingen Maade kunde gaa an at give Præsterne Tilladelse til at lære, at Kristus ikke var Guds Søn i den teologiske Forstand, altsaa det samme som Gud. Nu vil jeg sige, at der har været et Tidsrum, da saa godt som alle danske Statskirkepræster hævdede dette, at Kristus ikke var Guds Søn, men at han var et fremragende Menneske og en udmærket Lærer. Dette var i Slutningen af det 18de Aarhundrede den almindelige rationalistiske Opfattelse af Præsterne inden for den danske Statskirke. Grundtvig brød med denne kirkelige Opfattelse, men hævdede den kirkepolitiske Opfattelse, at om disse Ting skulde der være Frihed, og ingen skulde kunne tvinge Præsterne til at lære andet end det, de selv troede. Men den ærede Kultusminister vil ikke gaa med til en saadan Frihed. Nu er det vitterligt, at der ogsaa den Dag i Dag er Præster i Folkekirken, som ikke tro, at Kristus er Guds Søn efter den strengt dogmatiske Opfattelse, og desuden vide jo alle og enhver, at Kristendommen var til

i tre Aarhundreder, før dette Dogme blev fastslaaet paa Kirkeforsamlingen i Nikæa, saa det er højst besynderligt, at Ministeren ikke vil gaa med til den Frihed for Statskirken, som var til i de tre første Aarhundreder af Kristendommens Bestaaen. Ministeren tør ikke give den Frihed, som vi havde her i Landet for godt et Aarhundrede siden, da Rationalismen var almindelig udbredt blandt Folkekirkenes Præster, og han vil ikke gaa med dertil, skønt der findes den samme Opfattelse hos flere af Folkekirkenes Præster ogsaa nu. Konsekvensen heraf vil være, at han snarest muligt maa afskedige alle de Præster, som ikke tro, at Kristus er Guds Søn. Det er efter min Mening ingen frisindet Opfattelse. Den er fuldstændig modsat den Opfattelse, som hidtil har været gjort gældende fra dette Tings Side. Denne Opfattelse minder mig om Søren Kierkegaard, der, som bekendt ikke havde megen Respekt for den Statskirke, Ministeren nu forsvarer, og han vilde sikkert ikke have faaet mere Respekt for den, efter at den, som den ærede Minister antager, vil blive mere demokratisk styret, fordi den faar sin egenselvstændige Kirkeforfatning. Kierkegaard havde den største Ringeagt for denne Institution, og det har jo mange selvstændige, frisindede Mennesker for alle de Statsembeds mænd, som lære en vis Lære, fordi de ere tvungne dertil. Kierkegaard udtalte, at hvis man gav 1,100 Mænd gode, faste Embeder for at forkynde den Tro, at Maanen var gjort af en grøn Ost, vilde man ogsaa faa Folk til at forkynde det. Det er fra en meget kristelig Side, at denne Opfattelse er bleven fremsat, og den maa nødvendigvis komme frem, hvis vi ikke tillade Folk at forkynde den Tro, de efter deres bedste Overbevisning have. Det, at Maanen skulde være gjort af en grøn Ost, er i og for sig ikke mere utroligt end adskillige af de Dogmer, der ere fastslaaede inden for Statskirken, f. Eks. at Solen stod stille i Gibeon, og at Biliams Æsel talte. Søren Kierkegaard er fuldt og fast overbevist om, at hvis man gav 1,100 gode, faste Embeder bort for at faa Folk til at forkynde den Lære, vilde der intet være i Vejen for at faa en Statsreligion, hvis Hoveddogme var, at Maanen var gjort af en grøn Ost. Det er netop det farlige ved alt Statskirkevæsen og Ulykken ved en Statsautorisation af religiøse Meninger og bestemte religiøse Dogmer. Det var det, Grundtvig, og, som jeg troede, i alt Fald alle Grundtvigianere vilde bort fra,